

Studiekvalitetsmelding 2021

Det medisinske fakultet, mai 2022

1. Oppfølging av foregående års studiekvalitetsmelding

Fakultetet har det siste året fortsatt planleggingen av Vestlandslegen med oppstart høsten 2023. En gruppe studenter er klare for oppstart høsten 2023, og har i vår vært på studietur til Stavanger.

Fakultetet lyste i juni 2021 ut meritteringsordningen for andre gang, og fikk fire søknader. En av søkerne ble tildelt merittert status. Ordningen skal lyses ut en tredje gang i 2022, og deretter annethvert år fra og med 2024.

Felles nasjonale retningslinjer for helse- og sosialfagutdanningene (RETHOS) er nå i stor grad implementert i grunn- og profesjonsstudiene. Prosessen med dette for medisin- og tannpleiestudiene ble evaluert av NOKUT i vinter, og begge program fikk gode tilbakemeldinger fra den sakkyndige komiteen.

Høsten 2021 satte vi i gang med mentorordninger for alle førsteårsstudenter på grunnstudiene, som innebar at vi utvidet med ordninger for odontologi, bachelor i human ernæring og medisinstudiet. Programmene har litt varierte erfaringer med mentorordningene. En felles problemstilling er lavt oppmøte. Foreløpig har vi ikke grunnlag for å si om mentorordningene har hatt innvirkning på frafall i første studieår. Vi er nå i gang med rekruttering av nye mentorer til høsten 2022, og har noe færre søkere enn ved forrige utlysning.

2. Hovedkonklusjoner fra fakultetenes dialogmøter

Dialogmøtet med programutvalgene ble gjennomført onsdag 4. mai.

Flere program registrerer at studentene opplever å ha lite medbestemmelsesrett, dette kommer blant annet fram i studiebarometeret. Fakultetet vil jobbe med dette fremover ved å ha mer fokus på studentdemokratiet ved studiestart, og ved å styrke opplæringen av de tillitsvalgte.

Under følger en oppsummering av det enkelte programs egenvurdering og tematikk som ble løftet i dialogmøtet.

- **Programutvalg for odontologiske fag** arbeider med implementering av ny studieplan for odontologistudiet og melder at dette går etter planen. Programutvalget er bekymret for at det er for lav bemanning i undervisningsklinikken, og at dette påvirker studiekvaliteten. Som oppfølging har programutvalget sendt brev til alle overtannlegene og klinikksjefene ved de kliniske fagseksjonene og bedt om tilbakemelding på hvordan de oppfatter bemanningssituasjonen. Det bes også om en tilbakemelding på hvordan det jobbes med rekruttering til vakante stillinger. Etter en periode uten faglig ansvarlig for bachelorprogrammet i tannpleie har det nå blitt ansatt en ny person i denne stillingen.
- **Programutvalg for ernæring**
Programutvalget er bekymret for lave søkertall, både for bachelor human ernæring og master klinisk ernæring. Programmet taper mange studenter første år på bachelor, og har inntrykk av at relativt «tunge» basalfag i starten av studiet demotiverer studentene. Programutvalget ser at «koronakullene» kan gi utfordringer ved at de ikke er vant til å ha

eksamen, og at studentene trenger skrivetrening. De studentene som blir værende etter første studieår fullfører stort sett på normert tid, men studieplassene på master i klinisk ernæring blir ikke fylt, og master i human ernæring har også for få studenter.

Programutvalget ser på tiltak for økt rekruttering. Bachelor i human ernæring planlegger navnebytte til Bachelor i ernæring fra og med høsten 2023. Dette vil bedre speile innholdet i graden, og også samsvare med navn på tilsvarende studieprogram ved UiT.

- **Programutvalg for farmasi** har satt i gang arbeid med revisjon av studieprogrammet. Framover vil de også fortsette arbeidet med implementering av RETHOS, og det blir naturlig for arbeidsgruppen for revisjon av studieprogrammet å jobbe tett opp mot de nasjonale læringsutbyttene. Prosjektet FREMFARM, som fikk midler fra DIKU i 2021, satser på publisering av resultater og presentasjon på den årlige konferansen til European Association of Faculties of Pharmacy senere i 2022.
- **Programutvalg for medisin** har i 2021 hatt tilsyn fra NOKUT på implementeringen av RETHOS. Implementeringen ble i stor grad vurdert som god, og programmet jobber videre med å få plass de aller siste punktene som mangler. I ekstern fagfelle sin årlige rapport påpekes det at det i de siste årene har kommet mange nye rammer, regler, retningslinjer og prosedyrer som har kommet utenfra og som medisinstudiet må tilpasse seg. Ekstern fagfelle beskriver tilpassingen som er gjort av alle involverte som imponerende. Høyeste prioritet fremover er hvordan programmet skal samordne seg og tilpasse seg Vestlandslegen. Justeringer i tredje studieår er vedtatt, og endringer i år 4-6 kommer.
- **Programutvalg for helsefag:** Master i helse og samfunn fyller ikke studieplassene, men har lite frafall blant dem som tar imot studieplassen. Her må det vurderes større overbooking. Studieretningen genetisk veiledning har pr i dag mindre kapasitet enn de har studieplasser, i form av mangel på praksisplasser. I 2022/23 skal det gjennomføres en programevaluering av Master i helse og samfunn. Erfaringsbasert master i manuellterapi leverte sin femårige programevaluering 1. mai, og sak om reakkreditering skal opp i fakultetsstyret i juni.
- **Programutvalg for biomedisin** piloterte i 2021 en egen mentorordning for førsteårsstudentene på master i biomedisin. Mentorene rapporterer at ordningen var vellykket, spesielt for de internasjonale studentene uten lokalt nettverk i Bergen. Betydelig overbooking i programmet høsten 2021 gav noen utfordringer. Programmet ser også at de har fått noen studenter som ikke har god nok faglig bakgrunn i dette opptaket. Ulike krav til bokstavkarakterene varierer ved ulike universitet, noe som gir utslag i opptaket. Det vil gi utfordringer at mange undervisere snart går av med pensjon, og programmet vil trenge nye lærekrefter. Master i biomedisin skilte seg positivt ut i Studiebarometeret for 2021, med en svarprosent på hele 79%.
- **Programutvalg for global helse** måtte gjøre et større arbeid for å digitalisere undervisningen for sine i hovedsak internasjonale masterstudenter både i 2020 og 2021. Som en konsekvens endret de også vurderingsform i enkelte av emnene. Ekstern fagfelle har gjennomgått et utvalg emner, og den generelle tilbakemeldingen var at det bør foretas en gjennomgang av læringsutbyttebeskrivelsene med sikte på å sikre at alle læringsutbyttene faktisk blir testet. Programmet opplevde en markant økning i antall studenter som takket ja til studieplass høsten 2021, og har greid å løse overbookingen på en god måte selv om dette gir noen utfordringer med tanke på masterprosjekt og -veiledning.
- **Programutvalg for erfaringsbasert master i helseledelse, kvalitetsforbedring og helseøkonomi** ser gode søkertall i sitt program, og vurderer muligheten for utvidelse ved å ta opp flere studenter. Det er derfor høyt prioritert å få på plass flere veiledningskrefter for masterstudentene. Programutvalget ønsker å kunne ansette en person innen fagretning Kvalitetsforbedring, hvor blant annet bidrag med veiledning av studentene på

masteroppgaven vil være en av oppgavene. Programutvalget fikk i 2021 en tildeling fra HK-dir for å digitalisere emnet HELIKT620. Prosjektet heter DigiFlexHelse og det jobbes med å digitalisere studiet som også skal være et mer fleksibelt studietilbud, enn det HELIKT620 er i dag. Det deles opp i flere mindre emner og skal piloteres fra høsten 2022.

3. Satsingsområder for 2022

Vestlandslegen er fremdeles høyt prioritert, og vi håper på snarlige avklaringer om finansiering. Fakultetet har i april lyst ut flere vitenskapelige stillinger i Stavanger, blant annet studieprogramleder for Vestlandslegen, og planlegger å lyse ut en administrativ stilling til høsten.

Implementering av ny studieplan i odontologistudiet har fortsatt høy prioritet, og går etter planen. Emnebeskrivelser til og med 5. semester er vedtatt, og timeplanlegging for 5. semester er i gang. Emnebeskrivelsene for 6. semester er i prosess og vil bli vedtatt i programutvalget i juni 2022. Kull 2020 er det første kullet på ny studieplan, og dette er et stort kull som gir noen utfordringer med bemanning i klinikkundervisningen.

Under pandemien har fakultetet satt fokus på vurderingsformer, og fortsetter dette arbeidet også når vi er tilbake til fysisk undervisning og vurdering. Fakultetet har nedsatt en arbeidsgruppe med vitenskapelige fra samtlige institutter som skal se helhetlig på hvordan vurderingsformene kan og bør tilpasses læringsutbyttene i ulike emner (FREM). I første omgang er dette en pilot for medisinstudiet, men det planlegges å utvide et slikt arbeid til samtlige studier. Flere emner har allerede endret vurderingsform etter å ha erfart at skriftlig skoleeksamen ikke nødvendigvis er eneste eller beste alternativ. OSKE-eksamen på farmasi og medisinstudiet er en logistisk utfordring, spesielt for sistnevnte program. Med større studiekull som følge av Vestlandslegen må vi se på nye løsninger for å få gjennomført dette når over 200 studenter skal gjennomføre praktisk eksamen samme dag.

Fakultetet har hatt og vil fortsette å ha fokus på det systematiske kvalitetsarbeidet, og det pågående NOKUT-tilsynet er til god hjelp for å identifisere områder vi må jobbe videre med. Blant annet er vi i gang med å utarbeide tydelige og enkle rutiner for arbeidet med årlige egenvurderinger i emner og de treårige emneevalueringene. Et mål for høsten 2022 er å videreføre læringsdesigngruppens arbeid på en god og hensiktsmessig måte. Vi vil også se på hvordan vi kan nyttiggjøre oss det pedagogiske akademiet med meritterte undervisere i arbeidet med læringsdesign og studiekvalitet.

Et annet fokusområde framover er universell utforming, der vi ser at vi har en vei å gå, særlig for å møte kravene til teksting av videomateriell. Under uu-tilsynet i 2021 ble fakultetet også oppmerksomme på kravene som stilles til universell utforming på eksamen. Vi opplevde at noen av kravene til synstolkning av oppgaver ikke er forenlig med de behovene vi har for å teste våre studenter, for eksempel med bilder (cellesnitt, røntgenbilder o.l.) som skal tolkes av studenten. En del av våre læringsutbytter kan ikke testes uten bilder og figurer som krever fungerende syn. Etter tilsynet fikk vi beskjed fra SA om at disse problemstillingene kunne løftes i videre dialog mellom SA og fakultetene om kravene til universell utforming, og vi avventer oppfølging fra SA. Vi ønsker at UiB sentralt setter fokus på utfordringene og mulighetene i universell utforming i tiden fremover.

4. Gjennomførte og planlagte emne- og programevalueringer

Det er gjennomført 57 emneevalueringer som er lastet opp i studiekvalitetsbasen. De fire studieprogrammene som fikk utsatt frist for programevaluering fra november 2020 til mai 2021 ble alle vedtatt reakkreditert i fakultetsstyret i august 2021. Fem studieprogram leverte

programevaluering i slutten av 2021: medisinstudiet, bachelor i human ernæring, master i klinisk ernæring, masterprogram i biomedisin og klinisk masterprogram i manuellterapi. Tre av programmene er vedtatt reakkreditert, og de to øvrige skal opp i fakultetsstyret i mai og juni.

Fakultetet har tatt initiativ til en felles oversikt over når det enkelte emne skal ha sin treårige evaluering, på tvers av instituttene. Vi opplever fremdeles at denne delen av kvalitetssystemet ikke er helt «satt», og at ulike institutt og emner har ulik tilnærming til de årlige egenvurderingene og de treårige emneevalueringene når det gjelder omfang og innhold. Fakultetet planlegger også å lage en veiledning for administrativ håndtering av de årlige egenvurderingene.

Ingen studieprogram skal levere programevaluering i 2022, men Masterprogram i global helse og Masterprogram i helse og samfunn skal levere sine evalueringer våren 2023 og starter arbeidet i høst.

5. Budsjettprioriteringer (endringer)

- Vestlandslegen
- Helselederlinjen
- EVU-aktivitet

Vi ser med noe bekymring på mulige kommende endringer i finansieringskategoriene for universitet- og høyskolesektoren. Dersom forslaget om en reduksjon til mellom 2 og 4 kategorier får gjennomslag, regner vi med at dette vil føre til kutt i kategori A, som hovedandelen av våre studenter faller under.

6. Studieportefølje og dimensjonering

På grunn av manglende finansiering har ikke fakultetet foretatt noen opptak til Helselederlinjen etter at denne ble vedtatt opprettet. En mulig løsning som vurderes er å flytte noen studieplasser fra masterprogram i Helse og samfunn.

Fakultetet har planer for etablering av flere studieplasser for farmasi og for medisinstudiet, men dette vil være avhengig av finansiering.

7. Status knyttet til målsettinger om studiekvalitet satt i UiBs handlingsplaner, inklusive Handlingsplan for kvalitet i utdanning

Fakultetets egen handlingsplan for utdanning utløper i 2022, og vi er i gang med arbeidet med en ny. Vi tar sikte på å ha denne klar tidlig høst 2022.

7.1 Handlingsplan for kvalitet i utdanning

Innsatsområde A: UiBs studieprogram skal ha høy kvalitet, være relevante og forskningsbaserte

Det siste året har vi hatt stort fokus på implementering av alle aspekter av studiekvalitetssystemet og å etablere gode rutiner for disse. De fleste underpunktene i dette satsningsområdet er ivarettatt gjennom kravene til de femårige programevalueringene, som vi har gjennomført for flertallet av våre studieprogram i 2020 og 2021. På tross av koronapandemien opplever vi at vi har greid å ha fokus på studentaktive lærings- og vurderingsformer, men punktene om internasjonalisering i studiene har vært lavere prioritert i denne rapporteringsperioden.

Innsatsområde B: Studenter og ansatte som aktive og likeverdige deltakere i læringsfellesskap

Studentene er representert i alle programutvalgene, og medisinstudiet har et eget undervisningsutvalg for studentene. Vi ser allikevel av Studiebarometeret at studentene ikke er veldig fornøyde med sine egne muligheter til påvirkning, og dette er noe vi nå tar tak i sammen med studentutvalget. Høsten 2022 innføres det en mer omfattende opplæring av studenttillitsvalgte. I mars gjennomførte vi et studiekvalitetsseminar med tematikk forskning på utdanning, og dette årlige seminaret er en arena der undervisere både kan dele erfaringer og få ny kunnskap.

Innsatsområde C: Utdanningsledelse

Fakultetet følger aktivt opp kravet om pedagogisk basiskompetanse, og har etablert en lokal meritteringsordning. Enhet for læring tilbyr en emneportefølje innen utdanningsfaglig kompetanse, som stadig oppdateres.

Innsatsområde D: Gode system og infrastruktur

Da pandemien lettet begynte vi relativt raskt å evaluere hvilke digitale løsninger vi ønsker å videreføre også i normal hverdag med fysisk undervisning som hovedregel. Medisinstudiet har satt i gang et arbeid for dette sammen med de andre medisinstudiene i landet, for å dele erfaringer. Vi har også avsatt en del av midlene som ble gitt til oppfølging av studenter rammet av koronapandemien til å ansette en gruppe studenter som skal evaluere fakultetets og de enkelte emners bruk av Mitt UiB. Pedagogisk støtte til fagmiljøene ivaretas blant annet gjennom Enhet for læring.

[7.2 Utviklingsavtale med KD](#)

Videreutvikling av studieprogram innen marin, klima og energiomstilling, globale samfunnsutfordringer

Studieprogrammene Masterprogram i global helse og Masterprogram i Helse og samfunn er sentrale utdanninger knyttet til satsingen på globale samfunnsutfordringer. Global helse har gode søkertall, mens helse og samfunn har utfordringer med å fylle studieplassene.

En arbeidsgruppe med medlemmer fra alle medisinske fakulteter i Norge har levert en rapport med seks konkrete tiltak for hvordan klima- og bærekrafttemaet kan inkluderes i landets helseutdanninger. Rapporten viser til at en styrking av folkehelsearbeidet kan ha stor betydning fordi det er stort samsvar mellom klimavennlig og helsevennlig samfunnsutvikling. Rapporten er godkjent i et nasjonalt dekanmøte i og lanseres med arrangementer våren 2022.

Økt gjennomstrømming i studieprogrammene

Fakultetet ser med bekymring på synkende søkertall i ernæringsstudiene. Programutvalget er i gang med å se på rekrutteringstiltak, samtidig som masterprogrammet i human ernæring setter i gang en større programrevisjon. Samtidig ser vi en positiv utvikling for odontologi og tannpleie, der tiltak som omstrukturering av første studieår på tannpleie ser ut til å ha gitt resultater i form av minkende frafall. Fakultetet jobber aktivt med å redusere frafall fra utdanningene våre, og et av tiltakene i dette arbeidet er mentorordningene.

Andel kandidater med utvekslingsopphold som del av grad

Også i 2021 var det begrensninger i studentutveksling ved fakultetet, og all klinisk studentutveksling ble avlyst. Dette er nå gjenopptatt, og mange har søkt utveksling høsten 2022. Arbeidet med å øke antallet utvekslingsavtaler og andelen utreisende studenter fortsetter, og vil være en prioritet i

fakultetets nye handlingsplan for utdanning. Vi vurderer muligheter for utveksling også tidligere i studiet på blant annet odontologistudiet.

Søknadsaktivitet og gjennomslag i nasjonale utlysninger

I 2021 fikk prosjektet MEST-ERN, et praksisprosjekt for ernæringsstudiene, fem millioner fra HKDIR sitt program for studentaktiv læring. I år står fakultetet bak to av UiBs tre søknader i søknadsrunden om SFU-status, og fakultetet har også sendt NFR-søknader knyttet til utdanningsforskning.

Øke etter- og videreutdanningstilbudet

I 2022 planlegges det oppretting av et nytt etter- og videreutdanningstilbud ved Institutt for global helse og samfunnsmedisin under paraplyen DigiFlex Helse (se også punkt 10).

Institutt for klinisk odontologi har etablert et etterutdanningstilbud for tannhelse; Bergen Etterutdanningssenter for Tannhelse (BEST). Senteret åpnet med første kurs 29. april 2022.

8. Planer for oppretting og nedlegging av studieprogram

Fakultetet planlegger ingen opprettinger eller nedlegginger av studieprogram i 2022.

9. Forskningsbasert utdanning

Alle våre utdanninger har tydelig forskningsbasert innhold, og spesielt studenter på masterprogrammene er tett knyttet til forskningsmiljøene. Studenter på medisin- og odontologistudiene har mulighet til å søke opptak til forskerlinjeløp parallelt med ordinært studieløp. Vi ser imidlertid forbedringspotensial når det gjelder forskningsbasert undervisningsmetoder ved fakultetet. Trolig har vi fortsatt for tradisjonelt syn på forelesning som undervisningsform og for lite fokus på studentaktiverende undervisning. Vi driver også for lite med pedagogisk forskning ved fakultetet. I arbeidet med dette ser vi for oss å nyttiggjøre oss av det pedagogiske akademiet. Flere av de meritterte underviserne bidro i året studiekvalitetsseminar for programutvalgene, der tema blant annet var hvordan man kan komme i gang med forskningsprosjekter på utdanningsfeltet.

Fakultetet, med visedekan for forskning i spissen, har i vår også tatt initiativ til skolebesøk på videregående skoler i Bergen der tema har vært forskning under og etter utdanningen. Formålet med dette har vært å vise at det også er mulig å gå for en akademisk karriere innen helseprofesjonene.

10. Digital grunnkompetanse og bredde

Grunn- og profesjonsstudiene består nesten utelukkende av obligatoriske emner, og muligheten for å implementere nye emner utenom større programrevisjoner er liten. Fakultetet er allikevel svært positive til den nye DIGI-emneporteføljen, og vil legge til rette i så stor grad som mulig for at våre studenter kan ta disse emnene utenom ordinært studieløp. Medisin- og ernæringsstudiene tilbyr elektive perioder, der det kan være aktuelt å vurdere innpassing av slike digitale emner. Vi vil også se på muligheten for å skreddersy en egen emnepakke for digital kompetanse, eventuelt både med eksisterende DIGI-emner og egne fakultetsemner, spesielt rettet mot våre helsefagstudenter.

Fakultetet har ellers fokus på digital kompetanse gjennom oppretting av et nytt etter- og videreutdanningstilbud innen digitalisering ved Institutt for global helse og samfunnsmedisin. Her planlegges det for totalt fem emner på 5 studiepoeng hver som skal inngå i studietilbudet

«Digitalisering i helse: Individ, organisasjon og samfunn». Det kan også være aktuelt å legge ansvaret for en felles digital emnepakke for studentene på grunn- og profesjonsstudiene til dette prosjektet.

11. Oppfylld av bachelorplasser og eventuell økning av andel masterstudenter

De aller fleste programmene ved Det medisinske fakultet har gode søkertall, og vi har relativt forutsigbar statistikk på hvor mange som takker ja til studieplass og hvor mange av disse som gjennomfører studiet. Praksisen med overbooking i opptaket fungerer derfor som regel godt hos oss. Høsten 2021 endte flere studieprogram allikevel med en større overbooking enn ønsket: særlig master i Biomedisin og Master i global helse. Begge program har funnet greie løsninger for å håndtere antallet studenter, men vi tar allikevel sikte på å overbooke noe mindre ved opptaket til disse to programmene høsten 2022. Vi planlegger ingen større endringer i opptaket høsten 2022.

Fakultetet ser behov for å øke antallet masterstudenter i flere program, og må spesielt jobbe med ernæringsprogrammene. Med forbehold om utfallet av revisjon av Master i human ernæring kan vi ikke se at vi kan senke kvalifikasjonskravene i noen av masterprogrammene.

Vi ønsker å kort nevne her at Master i klinisk ernæring og farmasistudiet fremdeles har måltall som ligger høyere enn antall studieplasser. Fakultetet har tidligere meldt fra om denne diskrepansen til KD, uten at det er gjort noen endringer.